

SIVILOMBUDET

RINGERIKE FENGSEL
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2023/5312

Deres referanse

Vår saksbehandler
Johannes Flisnes Nilsen

Dato
27.11.2025

Alvorlig bekymring for konsekvenser av ressursituasjonen i Ringerike fengsel

Vi viser til dialogen med Ringerike fengsel i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk 6.–8. februar 2024. I brev av 12. februar 2025 ga fengselet tilbakemelding på sin oppfølging av Sivilombudets funn og anbefalinger i besøksrapport av 30. oktober 2024. I vårt tilsva 13. mars 2025 ba vi om ytterligere informasjon om oppfølgingen, som dere besvarte i brev av 31. juli 2025. I tiden etter fengselets siste tilsva har vi mottatt bekymringsfull informasjon om den krevende ressursituasjonen ved fengselet.

Alvorlig bekymring for konsekvenser av ressurs- og bemanningssituasjonen for innsatte

Ringerike fengsel viser til at ressurs- og bemanningssituasjonen gjør det krevende å følge opp flere av Sivilombudets anbefalinger. Fengselet opplyser at de etter ombudets besøk har sett seg nødt til å begrense bemanningen ytterligere.

Fengselet opplyser om at bemanningsutfordringene har bidratt til økt innlåsing av innsatte. Tilbakemeldingene viser at innsatte i noen tilfeller utelukkes fra fellesskapet på grunn av vedvarende bemanningsmangel. Straffegjennomføringsloven gir ikke hjemmel til utelukkelse på grunn av bemanningsmessige forhold som ikke er akutte. Vi har merket oss at fengselet har forankret sin nye vedtakspraksis i Kriminalomsorgsdirektoratets retningslinjer, og at fengselets svar var blitt forelagt fengselsregionen og direktoratet før det ble sendt oss.

På bakgrunn av fengselets informasjon om hvilke konsekvenser ressurs- og bemanningssituasjonen har for ivaretagelsen av de innsatte, vil ombudet i et eget brev be Kriminalomsorgsdirektoratet om en redegjørelse.

Vurdering av fengselets øvrige oppfølgingstiltak

Blant oppfølgingstiltakene fengselet beskriver, har vi blant annet merket oss at juridisk avdeling ved fengselet skal bidra til faglig kvalitetssikring, opplæring og etterkontroll av vedtak om utelukkelse fra fellesskapet. Dette vil kunne bidra til økt kunnskap om den høye terskelen for å utelukke innsatte fra fellesskapet og de strenge kravene til begrunnelse. Se imidlertid våre rettslige innvendinger mot fengselets nye utelukkelsespraksis i vårt brev til Kriminalomsorgsdirektoratet.

Fengselet beskriver videre hvordan kvaliteten på dokumentasjon om gjennomføringen av utelukkelsesvedtak skal styrkes når innsatte isoleres på en forsterket celle eller ved bruk av spesielle sikkerhetstiltak. Dette er viktig for å sikre vurderinger av, og dokumentasjon om,

hvordan tiltakene påvirker den innsatte og for å kunne vurdere forholdsmessigheten av utelukkelsen.

For å styrke forebyggingen av isolasjon og tvangsmidler, opplyser fengselet om at etterfølgende samtaler med innsatte etter bruk av isolasjon og tvangsmidler skal innføres for læring og vurdering av praksisendringer. Fengselet vil også øke tverrfaglig involvering med helsepersonell, prest og liknende, før utelukkelse og bruk av tvangsmidler vurderes. Dette er gode tiltak som kan bidra til økt kunnskap om årsaker til konflikt og gi grunnlag for mindre inngripende tiltak.

For å styrke oppfølgingen av selvmordsnære personer og unngå bruk av sikkerhetscelle, har fengselet opplyst om at flere ansatte har gjennomført kurs i selvmordsforebygging. Andre nye tiltak er å sikre at framtidige tiltaksplaner om selvmordsforebygging inkluderer økt kontakt med familie og venner som et kompenserende tiltak. Også disse tiltakene er viktige og vil kunne bidra positivt i fengselets arbeid.

På noen områder svarer fengselet at det fortsatt vurderes hvordan anbefalingene skal følges opp. Blant annet gjelder dette ombudets anbefaling om å sikre at alle innsatte har et dagtilbud, hvor fengselet redegjør for prosessen med dialog med tillitsvalgte. Vi forutsetter at fengselet følger opp dette arbeidet. Ombudet merker seg også opplysningene om at oppdragsbrev for nytt aktivitetsbygg til restriktiv avdeling er oversendt til Statsbygg.

Når det gjelder tiltak for å styrke innsattes kontakt med omverdenen, opplyser fengselet om endrede rutiner for utvidet ringetid, der det heretter skal legges særlig vekt på at dispensasjon kan bidra til å opprettholde kontakt med innsattes barn, og at det skal komme fram av vedtaket hvordan hensynet til barnets beste er vurdert. Fengselets vedlagte notat om vurderinger av barnets beste ser likevel ut til å forutsette at den innsatte ved søknader fortsatt må dokumentere at egne barn er i en annen situasjon enn andre innsattes barn. Vi forutsetter at retningslinjer og praksis endres på dette punktet, slik at barnets beste vurderes konkret i relasjon til den søknaden gjelder.

Oppfølgingen kan ikke avsluttes i lys av de alvorlige konsekvensene av ressursituasjonen

På bakgrunn av alvorlig bekymring for konsekvensene av ressurs- og bemanningssituasjonen for de innsatte og behov for dialog med Kriminalomsorgsdirektoratet, kan ombudet ikke avslutte oppfølgingen av besøket nå. Vi vil komme tilbake til fengselet etter dialog med direktoratet om de forholdene som gjelder utelukkelse fra fellesskapet og manglende bemanning.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Johannes Flisnes Nilsen
spesialrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 0030 OSLO
8005 Dep.

KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET

Postboks 694 4302 SANDNES

KRIMINALOMSORGEN REGION SØR AVD

Postboks 694 4302 SANDNES

ADMINISTRASJON

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING, TILSYNSRÅDET FOR
KRIMINALOMSORGEN

Postboks 0125 OSLO
2105 Vika